

## Bijlage Totstandkoming en methode

### Zorgstandaard Vaktherapie

Autorisatiedatum: maart 2025

#### 1. Samenstelling werkgroep

##### Kerngroep 2023

| Naam                | Vereniging/achtergrond                                                            |
|---------------------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| Annemarie Abbing    | Vaktherapie Nederland/Senior docent-onderzoeker Vaktherapie bij Hogeschool Leiden |
| Patric Driessen     | Vaktherapie Nederland / muziektherapeut                                           |
| Lenette Raaijmakers | Vaktherapie Nederland / speltherapeut                                             |
| Esther Bevers       | Redacteur                                                                         |

##### Begeleidingscommissie 2023

| Naam                                | Vereniging/achtergrond                                        |
|-------------------------------------|---------------------------------------------------------------|
| Lieke Christenhusz & Anna-Eva Prick | Nederlands Instituut van Psychologen                          |
| Petra van Raalte                    | Landelijke vereniging POH-GGZ (praktijkondersteuner huisarts) |
| Monique Wilmer                      | MIND                                                          |

#### Vorbereidingsgroep

Voorafgaand aan de herziening van de zorgstandaard was een voorbereidingsgroep actief, bestaande uit:

| Vorbereidingsgroep herziening Zorgstandaard     |                                  |
|-------------------------------------------------|----------------------------------|
| Vertegenwoordiger muziektherapie                | Patric Driessen                  |
| Vertegenwoordigers beeldende therapie           | Laura Zwinkels, Tineke de Graaff |
| Vertegenwoordiger psychomotorische therapie     | Maarten Roovers                  |
| Vertegenwoordiger speltherapie                  | Lenette Raaijmakers              |
| Vertegenwoordigers dans- en bewegingstherapie   | Maartje Jaspers, Lina Fuhrmann   |
| Vertegenwoordiger psychomotorische kindtherapie | Proudy Toxopeus                  |
| Vertegenwoordiger dramatherapie                 | Esther Huijbers                  |
| Projectleider                                   | Victor Boldewijn                 |

Tevens was de projectgroep Onderzoeksagenda betrokken:

## Projectgroep Onderzoeksagenda

|                       |                                                                              |
|-----------------------|------------------------------------------------------------------------------|
| Annemarie Abbing      | Vaktherapie Nederland, bestuurslid Kennisinnovatie                           |
| Erik Baars            | Lector Antroposofische Gezondheidszorg, Hogeschool Leiden                    |
| Jooske van Busschbach | Lector Bewegen, Gezondheid en Welzijn, Hogeschool Windesheim                 |
| Artur Jaschke         | Lector Music-based Therapies and Interventions, ArtEZ University of the Arts |
| Martin Hoogvliet      | Vaktherapie Nederland, bestuurslid Kennisinnovatie (2017-2021)               |
| Susan van Hooren      | Hoogleraar Klinische Psychologie, Open Universiteit                          |
| Rosemarie Samaritter  | Associate lector Arts and Health, Codarts Rotterdam                          |
| Marinus Spreen        | Lector Social Work and Arts Therapies, Stenden Hogeschool                    |

Het addendum Vaktherapie bij kinderen en jongeren is gebaseerd op het rapport 'Aandacht voor kinderen en jongeren in de GVMT', dat is opgesteld door deze werkgroepleden:

## Werkgroepleden Vaktherapie bij kinderen en jongeren

|                     |                                                               |
|---------------------|---------------------------------------------------------------|
| Proudy Toxopeus     | Nederlandse Vereniging voor Psychomotorische Kindertherapie   |
| Lenette Raaijmakers | Nederlandse Vereniging Van Speltherapeuten                    |
| Laura Zwinkels,     | Nederlandse Vereniging Beeldende Therapie                     |
| Hester van Leeuwen  | Nederlandse Vereniging voor Muziektherapie                    |
| Maartje Jaspers     | Nederlandse Vereniging voor Danstherapie                      |
| Jeroen van der Meer | Nederlandse Vereniging voor Psychomotorische Therapie         |
| Licia Schoenmaker   | Nederlandse Vereniging voor Dramatherapie                     |
| Janna van de Honing | Nederlandse Vereniging Van Speltherapeuten (oud-werkgroeplid) |
| Esther Huijbers     | Nederlandse Vereniging voor Dramatherapie (oud-werkgroeplid)  |

Sparringspartners uit het werkveld en meelezers bij het opstellen van het rapport over vaktherapie bij kinderen en jongeren waren:

## Sparringpartners werkveld en meelezers

|                                                             |                                                                                                                                                                                  |
|-------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Nederlandse Vereniging voor Psychomotorische Therapie       | Maurits Uiting, Werkgroep Kind en Jeugd                                                                                                                                          |
| Nederlandse Vereniging voor Muziektherapie                  | Werkveld Kind en Jeugd                                                                                                                                                           |
| Nederlandse Vereniging Beeldende Therapie                   | Ingeborg van de Donk                                                                                                                                                             |
| Nederlandse Vereniging voor Danstherapie                    | Kitty Veldhuis, Christina Wintels                                                                                                                                                |
| Nederlandse Vereniging voor Dramatherapie                   | Laura Bouvee                                                                                                                                                                     |
| Nederlandse Vereniging voor Psychomotorische Kindertherapie | Liesbeth Verhoef, Lianne de Jong, Madeleine Valkenburg, Suzan Bik, Claudia Theunisz (namens KI), Anjolan Eisenga, Sjoerdje v/d Manacker(Bestuur).                                |
| Nederlandse Vereniging Van Speltherapeuten                  | Tineke Brug, Els Achterberg, Annette Nolen, Maartje Wieten en Mirjam Raemakers (namens KI), Sanne de Theije (Bestuur), Martine Noordegraaf en Dineke Bent (Master Speltherapie). |

## 2. Belangenverstrengeling

De KNMG-code ter voorkoming van oneigenlijke beïnvloeding door belangenverstrengeling is gevolgd. Alle werkgroepleden hebben schriftelijk verklaard of zij directe financiële belangen (betrekking bij een commercieel bedrijf, persoonlijke financiële belangen, onderzoeksfinanciering) of

indirecte belangen (persoonlijke relaties, reputatiemanagement, kennisvalorisatie) hebben (gehad). De ondertekende belangenverklaringen zijn op te vragen bij het secretariaat van Akwa GGZ.

### 3. Doelstelling van de standaard

De doelstelling van de zorgstandaard Vaktherapie is het beschrijven van de verschillende aspecten die een rol spelen in goede vaktherapeutische zorg, zodat duidelijk kan worden voor welke patiënten met welke klachten of problemen vaktherapie betekenisvol kan zijn.

De zorgstandaard geeft helderheid over de plek en rol van vaktherapie in het behandeltraject.

### 4. Doelgroep van de standaard

De zorgstandaard is bedoeld voor patiënten en hun naasten en voor de verschillende betrokken (zorg)professionals, verwijzers en zorgverzekeraars. Deze professionals werken in de huisartsenzorg (huisarts en POH-GGZ) en in alle echelons van de ggz: de generalistische basis ggz (GB GGZ) en de gespecialiseerde ggz (S GGZ).

De zorgstandaard heeft ook een functie in het kader van scholing van vaktherapeuten en van toekomstig onderzoek.

### 5. Uitgangspunten

#### 5.1 Algemeen uitgangspunt van de kwaliteitsstandaarden van Akwa GGZ

Een zorgstandaard beschrijft vanuit het perspectief van de patiënt, zijn naasten én de professional wat zij verstaan onder goed professioneel handelen, ofwel goede zorg. De meest actuele kennis vormt hierbij het uitgangspunt. Onder de meest actuele kennis verstaan we: (1) kennis gebaseerd op de resultaten van wetenschappelijk onderzoek, (2) expertise en deskundigheid van professionals en (3) ervaringen en voorkeuren van de patiënt en zijn naasten. De beschreven zorg in deze zorgstandaard is geen wet of voorschrift, maar biedt de patiënt, zijn naasten en de professional handvatten om gepersonaliseerde zorg vorm te kunnen geven.

Het werken volgens de zorgstandaard is geen doel op zich. De context waarin klachten en problemen zich voordoen zijn voor iedere patiënt uniek. Daarnaast heeft iedere patiënt een eigen behoefte om, in meer of mindere mate, regie te voeren over zijn herstel en leven. Professionals ondersteunen dit proces op basis van hun specifieke kennis en expertise in combinatie met de kennis die kwaliteitsstandaarden hen bieden. De kwaliteit van een professional kenmerkt zich mede door de wijze waarop hij in staat om, aan de hand van goede argumenten, in individuele situaties en op het juiste moment van de zorgstandaard af te wijken. Mede op basis van de kwaliteitsstandaard bepalen de patiënt (en diens naasten) en de professional, ieder met hun eigen expertise, samen wat de gewenste uitkomsten van zorg zijn en welke behandel- en ondersteuningsopties daarbij passend zijn.

#### 5.2 Uitgangspunten zorgstandaard Vaktherapie

De volgende uitgangspunten golden bij de herziening van de zorgstandaard Vaktherapie:

- De zorgstandaard is gebaseerd op de bestaande vaktherapeutische praktijk. Deze is uitgebreid met het toevoegen van resultaten van wetenschappelijk onderzoek. Daar waar er nog te weinig bewijs is gebleken uit het onderzoek, is de praktijk gebaseerd op consensus tussen vakgenoten.
- Het duidelijker afbakenen van de zeven vormen van Vaktherapie en de indicatie voor welke interventie bij welke aandoening of klacht kan worden toegepast is aangescherpt.
- Het beschrijven van de inzet van Vaktherapie bij kinderen, jongeren en ouderen.
- In de vaktherapeutische praktijk wordt in veel gevallen aan doelen en processen die specifieke diagnoses overstijgen, transdiagnostisch zijn. Om die reden is in de zorgstandaard aansluiting gezocht bij de transdiagnostische benadering van de vaktherapie.

### 6. Totstandkoming

#### 6.1 Hoe deze standaard tot stand is gekomen

Ontwikkeling eerste versie (2017 - 2022)

De eerste versie van de standaard is ontwikkeld door een werkgroep met afvaardiging van professionals, patiënten en naasten (voor de samenstelling zie onder 1).

Een conceptversie van de standaard is vervolgens voorgelegd aan beroeps-, branche-, en patiëntenverenigingen in de ggz voor commentaar. Het binnengekomen commentaar is verwerkt door de werkgroep. Daarna zijn de betrokken organisaties (zie onder 6.2) uitgenodigd om de standaard te autoriseren en is de standaard gepubliceerd op GGZ Standaarden, waarmee deze standaard onderdeel is geworden van de professionele standaard voor hulpverleners in de ggz.

## Ontwikkeling herziene versie (2023)

De tekst van de standaard is herzien en op een aantal punten geactualiseerd/herzien. De focus is meer verschoven naar de 'gebruikers' van vaktherapie. Dat zijn de patiënt die voor vaktherapie wil kiezen, en de professional die met de patiënt samen beslist voor vaktherapie, en zo ja in welke vorm. In de tekst is daarom meer (nieuwe) keuze-informatie toegevoegd, onder andere in paragraaf 5.3.1, en is zoveel mogelijk geprobeerd jargon te vermijden. Ook is informatie in de standaard anders georganiseerd zodat alle informatie over wat vaktherapie bij elkaar staat in één hoofdstuk.

Toevoeging van informatie over vaktherapie voor kinderen en jongeren en voor ouderen in de lopende tekst van de standaard; voor kinderen en jongeren is een addendum toegevoegd.

De zorgstandaard adviseert om te werken vanuit een transdiagnostisch perspectief - wat een verbreding is ten opzichte van de transdiagnostische factoren uit de vorige versie van de standaard.

Op een aantal punten is wetenschappelijke evidentie toegevoegd als onderbouwing (o.a. bij de werkingsmechanismen en het transdiagnostisch perspectief).

Kernaanbevelingen zijn toegevoegd.

De herziening is uitgevoerd door een kerngroep en begeleid door een multidisciplinaire begeleidingscommissie.

## 6.2 Partijen betrokken bij de autorisatiefase

Deze zorgstandaard is geautoriseerd door de volgende partijen:

- Federatie Vaktherapeutische Beroepen (FVB, Vaktherapie Nederland)
- Landelijke Vereniging POH-GGZ (LV POH-GGZ)
- MIND Landelijk Platform Psychische Gezondheid
- Nederlands Instituut van Psychologen (NIP)
- Platform MEER GGZ

Deze partijen hebben geen bezwaar:

- De Nederlandse GGZ
- Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie (NVvP)
- Nederlandse Vereniging voor Psychotherapie (NVP)
- Het Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG)
- Verpleegkundigen en Verzorgenden Nederland (V&VN)

## 6.3 Procedure voor onderhoud en herziening

Deze standaard wordt iedere vier jaar getoetst op de vraag of herziening aan de orde is. Deze beoordeling wordt voorbereid door het bureau van Akwa GGZ. De Kwaliteitsraad van Akwa GGZ adviseert het bestuur van Akwa GGZ over de vraag of herziening aan de orde is. Leden van de Kwaliteitsraad kunnen Akwa GGZ verzoeken de standaard op een eerder moment te beoordelen.

De beoordelingsdatum kunt u vinden op GGZ Standaarden, bij deze standaard onder het tabblad Status.

## 7. Gebruikers van de standaard

De zorgstandaard Vaktherapie is bedoeld voor patiënten en hun naasten en voor de verschillende betrokken (zorg)professionals, verwijzers en zorgverzekeraars. Deze professionals werken in alle

# GGZ Standaarden

echelons van de ggz: de huisartsenzorg (huisarts en POH-GGZ), de generalistische basis ggz (GB GGZ) en de gespecialiseerde ggz (S GGZ).

Deze standaard is bedoeld voor professionals die werken in de huisartsenzorg (inclusief POH-GGZ), wijkteams, jeugdhulpverlening, generalistische basis ggz, gespecialiseerde ggz en de hoogspecialistische ggz, zoals academische afdelingen en hoogspecialistische ggz-afdelingen.

## **8. Betrokkenheid patiënten- en naastenorganisaties**

Patiënten en naasten waren op verschillende manieren betrokken:

Zowel voor de eerste als tweede versie heeft MIND een achterbanraadpleging gehouden. De terugkoppeling hiervan staat in de achtergronddocumenten van de zorgstandaard. Uitkomsten zijn vertaald naar kwaliteitscriteria, terug te vinden in het hoofdstuk Patiënten- en naastenperspectief.

## **9. Kwaliteitsstatuut**

Het Landelijk Kwaliteitsstatuut GGZ beschrijft de kwaliteitsnormen waaraan een zorgaanbieder moet voldoen om de zorg voor de individuele cliënt in de curatieve GGZ te organiseren. De nadruk ligt daarbij op de rollen, taken en verantwoordelijkheden van de indicierend en coördinerend regiebehandelaar en van andere zorgverleners in de verschillende onderdelen van het zorgproces. Het Landelijk Kwaliteitsstatuut is onverkort van toepassing op de zorgstandaard Vaktherapie.

## **10. Financiering van deze standaard**

De totstandkoming van deze standaard is gefinancierd door Akwa GGZ. Akwa GGZ wordt in opdracht van het ministerie van VWS gefinancierd door ZonMw.